

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Divus Sebastianus Eberspergæ Boiorum Propitius, Seu
Cultus Eiusdem Gloriosi Martyris à Prima Loci Fundatione
Ad Nostra Usque Tempora Propagatus, Et Nunc Publicæ
Luci Datus**

Widl, Adam

Monachij

§. III. Belli incommoda Eberspergæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37233

§. III.

BELLI INCOMMODA
EBERSPERGÆ.*Bellum Sueu-
ericum.*

SEquuntur jam anni, uti toti Pa-
triæ luctuosi, ita etiam Domi-
cilio huic admodum calamitosi et
funesti, quando Mars Suecicus, ca-
taclysmi instar, totam Bavariam re-
pentinâ procellâ inundavit. Cur-
rebat Annus M. DC. XXXII. quan-
do prima hostis in Boicâ infusi fa-
ma præcucurrit; jamq; XVIII. Maji
una Suecica turma equitum Zor-
noldingam tribus horis Eberspergâ
distantem delata fuerat, quæ tamen
ob paucitatem contemptui magis
fuit, quàm terrori, præsertim cum
Wasserburgo supervênere quadring-
genti equites provinciales, quibus
immisti Croatæ erant, sive ad tute-
lam loci missi, sive ut Suecos hinc
inde palantes perquirerent. Jam-
que illis aliquot velitationes cum
hoste

hoste non inprosperè cesserant; cum Sueci suorum sanguine irritati & suppetiis aucti eos majore numero adorti fugârunt, & procul Eberspergâ averterunt, locôq; mox potiti plus quàm hostiliter ibidem omnia turbârunt, nullo Sacrorum, nullo personarum discrimine. Expilata omnia & diffracta; profanatum indignis modis templum & in stabulum versum; vastatae arae; Deturpata Religiosa domus, ut præter fordes nihil reliquum esset: exusti præterea coloni plurimi, Toparchia ferè omnis fœdè habita ac dilacerata.

Hostium
Cruelitas.

Erant tum Eberspergæ gemini Patres, qui & odio Religionis & spe pinguis lytri capti, & inter militaria probra aliquantum circumducti, postmodum ab insolenti milite Neoburgum tracti magis, quàm vecti sunt. Tertius Religiosorum incolarum fuit in Temporalibus frater adjutor, Blasius Schölling

Capri Patres.

O 2

appel

*Crudele Sup-
plicium &
Mors Blasij
Schölling
Adjutoris
de Societate
IESV.*

appellatus, gnavus Oeconomus, & vita diu probatae optimus Religiosus. In hunc unum tota haeretica vis & petulantia incubuit cum putarent, eum Sacri Ecclesiae thesaurum alicubi reconditi esse conscium, quem tollere cupiebant vultures, non tam sacri argenti cupidi quam jurato in Romanam fidem odio accensi. At ipse stante fronte & imperterrita mortem excipere maluit, quam Thesaurum prodere, indignum ratus, Sanctum dare canibus, aut margaritas ante porcos proicere.

Et sane mortem oppetiit Blasius Religioso Viro dignissimam, ut tormentis, ita etiam gloriae plenam. Sueci enim, cum nec minis, nec verberibus quicquam proficerent, vestibus Religiosis expoliatum stipiti alligârunt, quasi in D. Sebastiani contumeliam: tum frontem contorta & violenter circumacta resti fortiter adstrictam, & inserto

bacillo rotum caput corollâ ex fune
interceptum, ac cum intentione
adductum dirissimè excruciarunt,
protuberantibus sub immuni tor-
mento extra specus, & cavernas
suas oculis, & cranio vix non dis-
filiente, donec tandem unus eorum
seu moræ impatiens, seu ex com-
miseratione venerabilis senis im-
misericorditer misericors stricto
acinace nodum simul funis, simul
& cranium valido ictu medium di-
vinit, ac cerebrum dispersit. Passus
est fidelis DEI servus Eberspergæ
1. Junii Anno Christi Millesimo
Sexcentesimo Trigesimo Secundo.
Philippus Allegambe *in Mortibus
Illustribus* & Mathias Tannerus *in
Societate IESV ad sanguinis usque pro-
fusionem in terris militante* fratrem
Blasium sancti secreti tenacem in-
ter purpureas sanctæ fidei victimas
collocant. Qui Auctores suo loco
& anno videri poterunt ab iis, qui
O 3 fusio-

fufiorem ftylum amant, nos com-
pendio studemus.

*Rusticorum
tumultus, &
elades Eber-
sperga.*

Hæc hostium procella fuit, quam
non multò post, necdum elapfo
biennio alia excepit vix mitior, eâ
que domestica, ex conglobatione
tumultuantium rusticorum orta.
Ejus rei veritas ut publico magis
testimonio comprobetur, quàm no-
stro, ipsius Bavaricæ Historiæ totis
dem propè verbis seriem referre-
mus. Sic illa habet *part 3. lib. 19.
n. 32.* Confluxerat cis Oenum sub
Annum ineuntem M. DC. XXXIV.
non exigua rusticorum turba ad ul-
ciscendas & arcendas deinceps mi-
litum injurias nullo hostis amicitie
discrimine. Ebersperga municipi-
pium est, D. Sebastiani cultu in-
signe, quarto Monachii milliari di-
stans. Eò convenerant Agricolarum
admodùm septingenti. Subinde
milites non magno numero ad XV.
Calendas Februarii ad deterrendos
potiùs & domum retrudendos im-
perus

petus (ita enim disertè Maximilianus Elector imperaverat) quàm ad obterendos advenerunt. Ausi Coloni, velut justam pugnam commissuri municipio excedere. At ubi ordines adequitantes conspexere, territi tormenti campestris fragore fugam arripiunt. Pars ferro cæsi in fuga, pars in rusticanis domibus, aliis saluti pedes fuere, silvæ & paludes, in quibus latuere, donec ira militis deferbuerat. Ignis injectus in ædes hujus tumultûs antesignanum cum viginti duobus aliis exussit. Ista carnificina Maximiliano valde displicuit. Supplicium non evasissent Auctores, nisi mitigasset sententiam peccantium multitudo, ira laceßita, & furor Martius, qui, ubi ferrum stringit, sævit sine modo, nec est ampliùs compos sui. Huc usque Bavarica historia. Quibus ad explicandas rei, lociq; circumstantias pauca de domestica penu nostra addenda cen-

leo. Copias illas quæ ad dissipandos seditiosos missæ erant, ductabat supremus vigiliarum Præfectus Croneburgicus, vir bello strenuus. De rusticis trecentos ferè, quantum iniri numerus potuit, desiderat s Annales nostri memorant. Miserabilis tunc facies Toparchia erat: nam, ubi digressis Croneburgicis aliquantum nos circumspicere cœpimus, nihil non triste & ferale vidimus. Fumabant eriamnùm tecta & ædes. Jacebant passim mortuorum corpora, & dispersi hinc inde humani artus, veluti commissis in acie signis, strata in decretorio campo magnæ ex clade reliquæ. Primus itaque labor noster fuit, sepelire miserè concisa, aut ambusta cadavera, quotquot capiebat cœmiterium. Quæ superfuere corpora, in vicinis collibus, & assurgentibus tumulis defossa sunt: Nam quid mortuorum tandem interest, ubi putrescant?

Tri-

Miseræ Ebersperga facies & status

Tristissimo hoc tempore, ut uni-
cuique sua quoque laus constet,
præter insignem multorum Oppi-
danorum patientiam, eluxit præser-
tim Eberspergensium Conjugum
ac puellarum Amazonum fortis in-
tuendo servandoque pudore ani-
mus, & victrix castimonia. Multæ
illarum propterea à spurco milite
ad flagitium sollicitæ, cum resiste-
rent, inhumaniter habitæ, verbe-
ribus affectæ, ita comparatæ erant,
ut mori mallent, quàm fœdari, for-
mosæ Castitatis victimæ.

*Eberspergen-
sium femi-
narum fortis
Castitas.*

Atque ita quidem hic annus
Eberspergæ valde infaustus & ca-
lamitosus fuit, quo tamen etiam-
num multa D. Sebastiani in mise-
ros beneficia extitère, quæ infra
commodiore loco dabimus. Ab
eo autem tempore utcunque quie-
tis nobis esse licuit, usq; ad annum
currentis Seculi M. DC. XLVIII.
quo demum Lyco transito, uterque
hostilis exercitus rursus in Bavari-

O 5 am

*Altera ho-
stili incur-
sio.*

am se infudit, & sedem belli ibi
dem posuit. Prospectum quidem
erat Residentiæ nostræ de literis re-
telaribus, & data fide (Salvam Guar-
diam extra Latium, corrupto vo-
cabulo & vulgò dicunt) ab utroque
Supremo Belli Duce Turrenio &
Urangelio acceptis. at parum au-
toritatis & reverentiæ eæ tabulis
habebant apud prædabundum
sua spontis militem, cupiditate
hæresi præsertim in Catholicos oc-
censum: id, quòd re ipsa patuit
IX, Augusti Anni ejusdem, quo du-
centi Suecici equites ductore qua-
dam Brunello Pomerano, glorioso
milite, nec ignobili accipitres de Le-
gione Horniana huc delati omnia
ad purum, ut ajunt, hostili rapaci-
tate expilârunt. Nihil, uti dixi ex-
hibitis illis datæ fidei ac securitatis
literis moti, quasi nullæ essent.

Ceterùm ab eo tempore domus
ipsa Eberspergensis intacta deinceps
ab omni violentia stetit, &, quod
ma.

magis mirum, in communi patriæ
æstimatione, omni quoque penso
redimendis focis indicto, quod pe-
culium vulgò incendiarium appel-
labant, omnibùsque Civitatibus,
Cœnobis & Oppidis perquàm ac-
curatè & severe ab hoste per Su-
periolem Bavariam impositum, &
cum rigore exactum fuerat, seu per
oblivionem, seu dissimulationem
immunis omnino & libera præte-
rita fuit, nullâ unquam factâ ex-
actionis mentione à quoquam. Id,
quod ipsimet Serenissimi Principes
nostri, aliique viri prudentes me-
ritò admirati, nobisque gratulati
sunt. Quo in puncto nos rursus pro-
missimi Opilionis nostri pro Eber-
sperga sua satagentis favorem, &
Divi Tutelaris benevolentiam salu-
briter experti sumus, cui meritò
tam insolitam hæretici hostis, aliàs
diligentissimi, humanitatem & mo-
destiam, si ea talis fuit, adscripsi-
mus.

*Immunitas
à tyro di-
vina Provi-
dentia ad-
scripta.*

Post

*Novum Re-
sidentia
Ædificium.*

Post superatas tali modo bell
diurni procellas, successere de
inceps latiora, inter quæ primu
fortè locum meretur novum pro
sus erectum Ædificium ea ex parte
quâ ex colle Orientem respicit ho
rizonte longè latèque aperto. Di
rutum omnino est antiquum Mo
nasterium; ex ea autem parte, quæ
Occidentem spectat, totum quan
tum relictum est, quale fuit à die
bus antiquis. Primus lapis novæ
fabricæ solitâ epigraphæ inscriptus
uti mos fert, cum Sacris, & pro
fanis cærimoniis solenniter positus
est Anno M. DC. LXVI. die XXIV.
Maii, eductique muri principales
eodem adhuc Anno in id fastigi
um, ut adversus hiemis injurias
totum imponi tectum potuerit me
dio Novembri. Porrò ædificii hui
jus tandem suscipiendi non tan
tùm occasio, verùm etiam justissi
ma necessitas erat, antiquæ nimis
rum habitationis malè cohzrentis ad

ad usus nostros ingens incommoditas, partim etiam ruinæ, quam pluribus locis minabatur, metus, ac periculum continuum.

In hunc censum etiam venit Parochiale templum, quod nitidè renovatum, novo ac magnifico Altari Summo exornatum fuit. Ejus imago, quæ D. Valentinum Episcopum & Martyrem repræsentat, Storrero, præclato Seculi nostri Apelle, gloriatur. Turris præterea ejusdem Templi ferè à fundamento tota nova extructa, novâ superimpositâ cappâ, seu pileo coronata est.

Hoc loco quoque adjungo Statuam D. Sebastiani, quæ in ara Summa Templi nostri stat conspicua, arbori alligata & sagittis confixa. Ea, uti primitùs à Sculptore erat efficta & repræsentata, nuda ferè tota spectabatur. Vestivimus illam hoc anno, quo hæc scribo, M.DC. LXXXV. eleganti militari fago, more Romano, purpureo Bal-

*Templum
Parochiale.*

*Statua S.
Sebastiani in
Ara Summa*

Baltheo per medium volante, Du
 cali pileo capiti superimposito, pa
 ludamento rubro Divum ex omni
 parte circumfluente, loricâ aureâ
 pectus muniente. Pridem id fa
 ctum optabant plures, & deor
 ipse postulabat, partim ut oculis
 haud satis cordatis in aspiciendi
 nuditate consuleretur, partim ut
 ipsâ splendidæ vestis augustioris
 specie Divo major veneratio apud
 simplicem plebem, quæ externis
 maximè rebus afficitur, concilia
 retur.

Atque hæc sunt ferè memora
 bilia nostra, inter quæ tamè locum
 fortè etiam invenire poterunt ea,
 quæ à tempestatibus & aëris intem
 perie Templo ac Domicilio accide
 runt, ubi tamen semper præsentem
 domestici nostri Sancti opem, ut
 piè credimus, experti sumus, qui
 Cæli injurias, vel à domicilio suo
 avertit, vel certè mitigavit. Anno
 igitur M. DC. XXVII, jam pron
 &

& exeunte Decembri, cum solito
vehementiores venti flarent, eo-
rum invalescente vi, superior pars
turris nostræ, quæ lignea erat, tota
dejecta, & nudata penitus fuit, eo
sanè impetu, ut ponderosiora tigna,
& traves in tectum templi deci-
derint, idque fœdum in modum
lacerârunt, leviores verò per aërem,
quò ventus raptabat, nullo ordine
volitantes ad ipsum usque horti in-
ferioris monticulū se rotârunt. Simi-
lis turbo ab Aquilone veniens To-
parchiæ toti & domui nostræ rursus
incubuit Anno M. DC. XXXVIII.
tertio Februarii, qui undequaque
furens, in silvis præsertim, cum
excidio plurimarum arborum radi-
cibus evulsarum, domi quoque sæ-
viens murum bene solidum inter
templi fores & atrium Residentiæ
spatio multorum passuum stravit &
solo afflixit, insuper totum tectum
turris, seu ejus pyramidem funditus
sustulit, summam etiam templi par-
tem,

Dammum à
vento.

tem, quâ Aquilonem respicit, tegulis stratum secum rapuit; unde satius deinceps visum, illud templum, ipsamque turrim non jam cunctis lapidibus, sed ligneis scandulis insternere ad evitandam stragem, quam volucres per aërem regere hinc inde vel minabantur, velebant.

*Fulmen de
Cælo.*

Divi quoque Sebastiani præsidio adscribimus, quod Anno M. DC. LXIV. accidit, quando in festum de cælo fulmen in ipsum Sacelli ejus tectum incidit immani quidem fragore, nullo tamen alio edito damno, aut post se relicto stragis vestigio, præter lapidem e muro violenter excussum.

Recruduere subinde venti, illi hinc, si uspiam alibi ferociores, seu naturâ loci & situs, seu concurrentium collium, ac nemorum quodammodo carcere arctati, ex quibus angustiis semel eluctati, & foribus inventis libertate suâ potius forte

fortè eò potentiùs furunt. Similis
ventus Anno M. DC. LXXI. anno-
sam illam ac proceram Tiliam in
horto superiore pluribus seculis fir-
mam incredibili violentiâ fœdè di-
scerpfit, & vix non totam pessum
dedit, ut radicitùs tandem evellen-
da fuerit.

*Iteratiss
fulmen.*

Añus postmodùm M. DC. LXXIII.
ex eadem aëris inclementia Eber-
spergæ multùm formidinis attulit,
cùm XVI. Junii circa vesperam in-
gens rursus fulmen in turrim no-
stram tempestatibus valde obviam
excussum est, nullo tamèn alio no-
tabili damno, quàm quòd majo-
rem campanam illapsu suo fiderit,
& ad pulsum inutilem reddiderit,
nec non lapidem in templo la-
xaverit. Verùm de his
fatis.

P.

§. IV.